

Izveštaj o rezultatima istraživanja Stavovi mladih o ideološkim pravcima u Republici Srbiji

Studenti II godine Fakulteta političkih nauka sa politikološkog smera, sprovedli su istraživanje pod nazivom „Stavovi mladih o ideološkim pravcima u Republici Srbiji“. Naša ideja bila je da se upoznamo sa mišljenjima mladih stanovnika Srbije, obuhvatajući podjednako oba pola i različite starosne, geografske, obrazovne i druge kategorije. Cilj istraživanja bio je da ispitamo stavove mladih građana o tome koliko znaju o samim ideologijama i na šta ih taj pojam asocira, koliko se identifikuju sa nekom ideologijom, da li su ideologije zastupljene u javnosti i koje ideologije proklamaju određene stranke. Najpre su postavljena opšta pitanja, a zatim konkretnija, tematska pitanja u vezi sa samim ideološkim pravcima. Neka od tih pitanja podrazumevala su lične stavove ispitanika o ideološkim pravcima, ali i o tome koliko se stranke i pokreti u Srbiji pridržavaju proklamovanih ideologija.

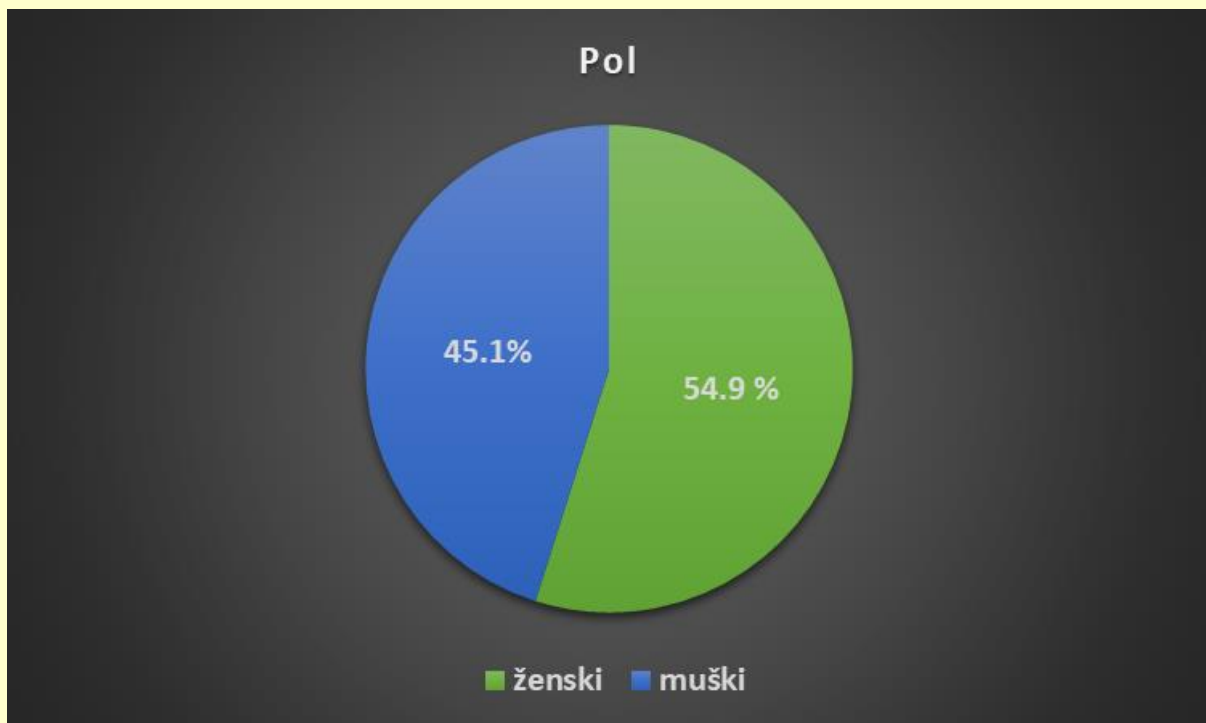
Ideološki pravci se veoma retko spominju u javnosti u bilo kakvom kontekstu. Iako naš socijalni i politički život nosi sa sobom neke ideološke pravce, u našoj zemlji je ova tema i dalje nedovoljno zastupljena u javnom diskursu. Smatramo da su ideologije veoma važne jer one određuju dalji razvoj društva i države. Shodno tome, potrebno je da se češće razgovara na temu ovih pravaca. Mišljenja smo da se retko koji pojedinac ili grupa bave u adekvatnoj meri ideologijama. Iz tog razloga smo želeli da ovim istraživanjem ispitamo šta mladi građani Republike Srbije misle o temama vezanim za sam pojam ideologije, ali i da podstaknemo dodatna razmišljanja kod njih, kako bi se više zainteresovali i informisali o ovoj temi.

Realizacija ovog istraživanja sprovedena je primenom miksovanja kvantitativnih metoda u vidu online ankete (CAWI), kao i terenskog anketiranja (face to face). Za prikupljanje podataka koristili smo “Online Google upitnik.” Upitnik se sastojao od 16 pitanja, a bio je sačinjen od pitanja zatvorenog, otvorenog i mešovitog tipa. Realizacija istraživanja sprovedena

je na nivou cele Republike Srbije u periodu od 16. aprila do 3. maja 2022. godine i sakupljeno je ukupno 776 upitnika, popunjenih od strane mladih iz svih krajeva Srbije, starosti od 15 do 30 godina. Pored primene kvantitativnih metoda, za potrebne sveobuhvatnije analize ovog istraživanja, realizovana su i tri intervjua. Putem ove kvalitativne tehnike prvenstveno smo želeli da proverimo dobijene kvantitativne podatke i da upotpunimo zaključke i odgovore do kojih smo došli.

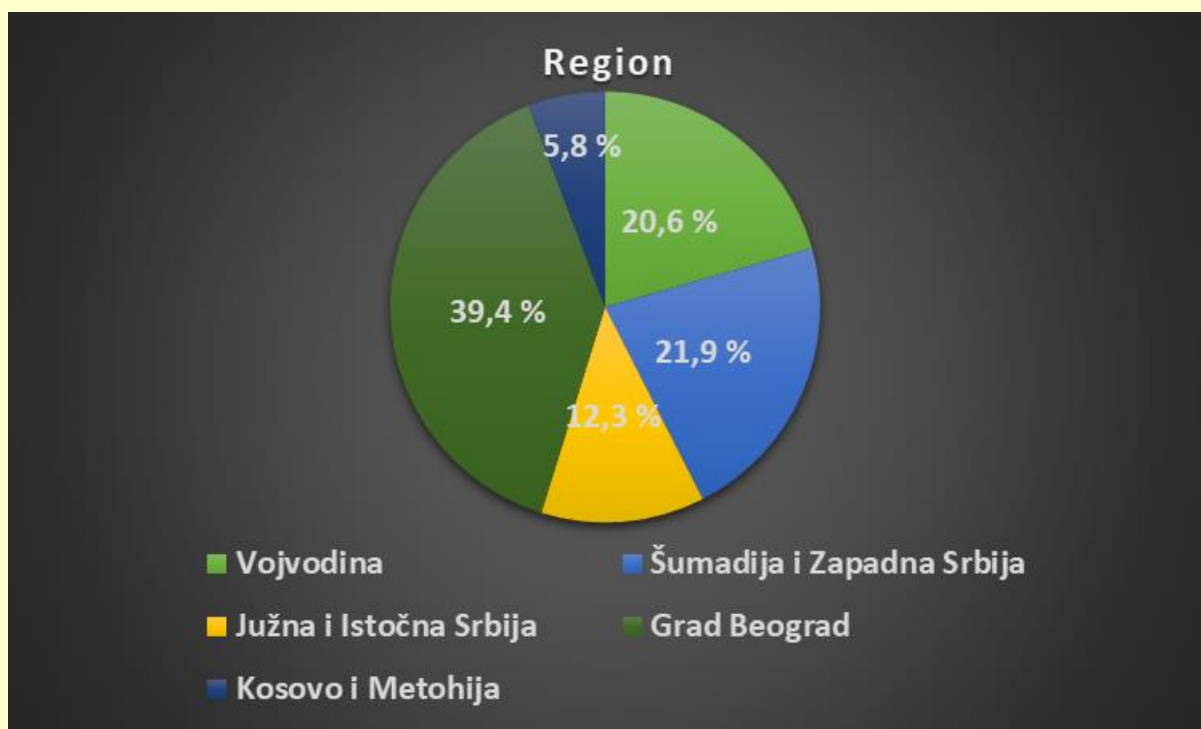
Rezultati istraživanja

Prvih nekoliko pitanja ovog istraživanju odnosilo se na opšte informacije o ispitanicima. Od ukupnog broja ispitanika koji je učestvovao u istraživanju, skoro je jednak broj muških i ženskih ispitanika, s tim što je ženski pol malo zastupljeniji sa 54.9%, dok je muških ispitanika bilo 45.1%.

Starosna struktura ispitanika obuhvatila je mlade ispitanike starosti od 15 do 30 godina. Prosečna starost ispitanika u ovom istraživanju bila je 21,4 godine. Najveći broj ispitanika prema godinama predstavljaju mladi koji imaju 20 godina (154 ispitanika), a slede ih ispitanici koji imaju 21. godinu (125).

Što se tiče regiona iz kog dolaze ispitanici, težili smo da obuhvatimo teritoriju čitave Republike Srbije, prateći najčešće primenjivanu regionalnu podelu kada je realizacija istraživanja javnog mnjenja u pitanju. Najveći broj ispitanika bilo je sa teritorije glavnog grada Beograda, gde je upitnik popunilo 39.4% mladih. Zatim, na drugom mestu, nalazi se region Šumadije i Zapadne Srbije odakle je anketu odradilo 21.9% ispitanika. Nešto sličan procenat ispitanika jeste iz Vojvodine 20.6%, dok je sledi region Južne i Istočne Srbije sa 12.2%. Na kraju, najmanji procenat ispitanika koji su popunili upitnik dolaze sa Kosova i Metohije, gde smo uspeali da prikupimo odgovore od 5.8% ispitanika. Sa ovog regiona bilo je i najteže prikupiti odgovore s obzirom da je teško dopreti do mladih ispitanika u tom regionu, dok je u slučaju grada Beograda situacija bila daleko povoljnija s obzirom na to da i veliki broj studenata iz čitave Srbije studira na Univerzitetu u Beogradu.

Kada je reč o obrazovnom statusu ispitanika, postojalo je 6 kategorija: srednjiškolac/srednjoškolka, završena srednja škola, student/studentkinja osnovnih studija, završene osnovne studije, student/studentkinja master/doktorskih studija, završene master/doktorske studije. Namera je bila da obuhvatimo različite obrazovne grupe kako bismo uvideli diferenciranost razmišljanja o ideologijama i samim tim stavove mladih o njima. U istraživanju su ubedljivo najviše učestvovali ispitanici koji su studenti/studentkinje osnovnih

studija, njih 59.8%. Za njima slede ispitanici koji su srednjoškolci/srednjoškolke, njih 17.7%. Približno isti broj ispitanika ima završene osnovne studije, njih 6.2%. Završenu srednju školu i studenata/studentkinja master/doktorskih studija, po 5.9%. Najmanji broj ispitanika koji su učestvovali u istraživanju imaju završene master/doktorske studije, svega 4.4%.

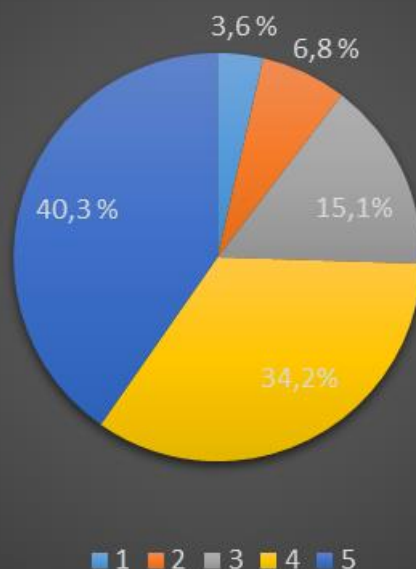

Mladi iz Republike Srbije se o dnevno-političkim dešavanjima informišu na raznovrsne načine, ali prevashodno putem internet novina i portala koji su ispitanici odredili kao svoje primarne izvore informisanja. Za ovaj vid informisanja opredelilo se nešto više od 2/3 svih ispitanika, odnosno njih 41.8%. Drugi, nešto manje zastupljeni izvori informisanja, su društvene mreže sa 38.5%. Skoro podjednako se mladi informišu komunikacijom sa ljudima iz okruženja 7.2% i gledanjem TV programa 7%. Preostalih 5.5% informiše se putem drugih izvora ili kombinujući prethodno navedene, bez isticanja nekog izvora kao primarnog. Ovi podaci nam ukazuju da, s obzirom na to da su kao ispitivana kategorija uzeti stavovi mladih u Srbiji, podaci oslikavaju trend koji je danas aktuelan kod nas i u svetu, a koji se odnosi na to da se mladi sve više informišu putem savremenih izvora informisanja, a daleko manje putem tradicionalnih izvora kao što su televizija, radio i štampa.

Na pitanje upoznatosti sa terminom ideologija, ispitanici su mogli da se izjasni na skali od 1 do 5. Najveći broj ispitanika smatra da je u potpunosti upoznat sa terminom ideologija, te je to stav 40,3% ispitanika. Sledeća po redu je bila ocena 4, za koju se izjasnilo 34,2% ispitanika, dok se za srednju ocenu 3 izjasnilo 15,1%. Sa druge strane, ocenom 2 svoju upoznatost sa terminom ideologija ocenilo je 6,8% ispitanika, a najmanji broj ispitanika se izjasnilo ocenom 1, ukupno njih 3,6%. Ovim možemo da vidimo da mladi polaze od pretpostavke da znaju šta podrazumeva termin ideologija, što je svakako značajno za naredna pitanja. Takođe, ovo je veoma zanimljiv podatak iz ugla provere, koja se mogu videti u pitanjima koja se odnose na sam termin ideologije, kao i na neke od njegovih pravaca.

Upoznatost sa terminom ideologija

Prve asocijacije na pomen termina ideologije, ispitanici su mogli da iskažu unosom jedne reči koja je za njih glavna odrednica za ovaj termin. Najvećem broju ispitanika je prva asocijacija bila **politika**, sa 65 odgovora od strane ispitanika. Druga najbrojnija asocijacija je **ideja** sa 47 odgovora ispitanika, dok je ideološki termin **komunizam** bio naveden 44 puta. Sa rečju **stav** termin ideologija je povezalo 34 ispitanika, a za njim sledi pojam **ideal** sa 21. odgovorom ispitanika. Reči **fašizam** i **verovanje** su bile prve asocijacije za po 19 ispitanika i odmah iza, po brojnosti slede, **partija** odnosno **stranka** sa 18 odgovora i **skup ideja** sa 17. **Pravac** je reč koju je napisalo 16 ispitanika, a reči **lažna svest** i **liberalizam** su zabeležene od po 10 ispitanika, dok je reč **socijalizam** navelo 9 ispitanika. Na kraju, najmanji broj ispitanika je naveo reč **nacionalizam**, ukupno 7 ispitanika. Ispitanici su takođe navodili da nemaju asocijaciju na termin ideologija i u toku terenskog istraživanja odgovarali su sa **ne znam** na postavljeno pitanje. Na osnovu odgovora ispitanika, možemo da vidimo da su ispitanici često termin ideologija profilisali kao ideju, stručni termin ili neku od vrsta ideologija. To nam samo pokazuje da je ovaj termin vrlo interesantan sa stanovišta istraživanja i ukazuje na to da mladi imaju veoma širok broj različitih viđenja istog termina.

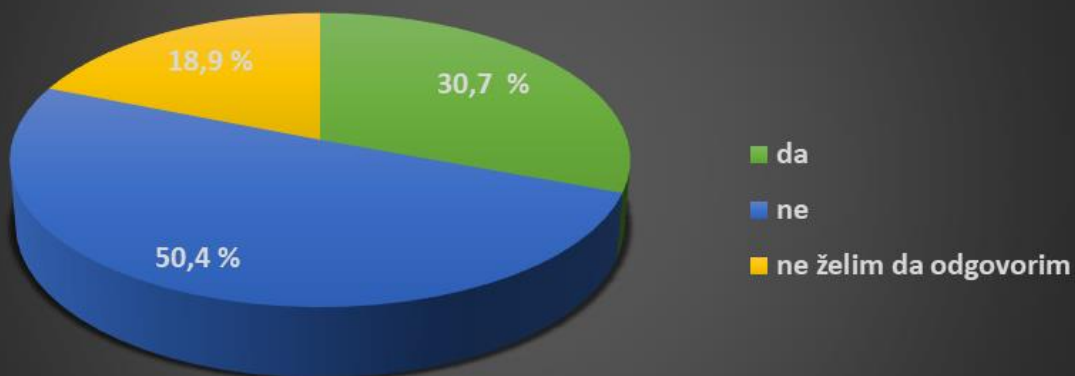
Što se tiče prepoznatljivosti ideologija, ispitanici su ispred sebe imali nekoliko ponuđenih termina, a mogli su da izaberu sve one za koje su smatrali da predstavljaju ideologije. Samim tim, ne treba da zbuni to što zbir svih odgovora na grafikonu iznosi preko 100%. Najveći broj ispitanika je kao jedan od svojih odgovora naveo socijalizam, njih ukupno 87.6%. Zatim sledi nacionalizam, koji je ovde bio druga najbrojnija opcija koju je označilo 67.3% ispitanika, dok je u nešto približno sličnom procentu, 66.9% ispitanika izabralo i neoliberalizam kao jednu od vrsta ideologije. Feminizam je, kao jednu od opcija izabralo 51.5% ispitanika, dok se za oko 10% manje u odnosu na feminizam javlja i radikalizam koji je označilo 41.8% ispitanika. Ekologizam je opcija koja se javlja skoro kao i radikalizam sa 39.9% ispitanika. Sledeći je patriotizam, koji je označilo 31.6% ispitanika. Takođe, sličan broj ispitanika je označio kao jednu od opcija i džihadizam, ukupno 30.5% ispitanika. Za njim sledi šovinizam, koji je označilo 24.9% ispitanika. Konačno, katolicizam, kao jednu od opcija je označilo ukupno 17.7% ispitanika. Kao što možemo da primetimo, mladi su u većini slučajeva znali da prepoznaju neke od glavnih ideologija koje su bile ponuđene kao odgovori. Razloge za to možemo naći u pretpostavkama prema kojima se ispitanici, sa pomenutim ideologijama, susreću svakodnevno na različite načine, uključujući razgovore i knjige ili informisanjem putem interneta koje danas predstavlja podrazumevani oblik informisanja.

Na pitanje da li se ispitanici identifikuju sa nekom ideologijom, skoro trećina ispitanika, odnosno 30.7% njih, je odgovorilo da se identifikuje sa nekom od postojećih ideologija. S druge strane, nešto preko ½ ispitanika u ovom istraživanju, tačnije njih 50.4% istaklo je da se uopšte ne identifikuje ni sa jednom ideologijom. Na kraju 18.9% ispitanika nije želelo da odgovori na pitanje. Ovi podaci nam ukazuju da veliki broj mladih u Srbiji ne obraća pažnju i ne posvećuje dovoljno pažnje ideologijama, te da se samim tim u preteranoj meri ne identifikuje sa njima. To ne mora nužno značiti da mladi ne smatraju važnim ideologije, već da je to posledica menjanja njihovih stavova, ali i da jednostavno nemaju dovoljno znanja i upoznatosti na osnovu kojih bi sebe profilisali u nekom ideološkom pravcu.

Identifikovanje sa nekom ideologijom

Ispitanici koji su odgovorili da se identifikuju sa nekom ideologijom, odgovarali su i na pitanje koja je to konkretno ideologija sa kojom se identifikuju u svojim stavovima ili pak nekom vidu delovanja. Najviše mladih ispitanika se identifikovalo sa **feminizmom** (27), sličan broj se identifikovao sa **nacionalizmom** (24), **socijalizmom** (23), **patriotizmom** (22) i nešto manji sa **liberalizmom** (19). **Komunizam** proklamuje po 12 ispitanika, zatim **ekologizam** i **konzervativizam** po 8 i najmanje **fašizam** (6 ispitanika). Na osnovu ovih odgovora ispitanika primećujemo da postoji širok spektar ideoloških pravaca sa kojim se poistovećuju, odnosno koje podržavaju mladi u Srbiji.

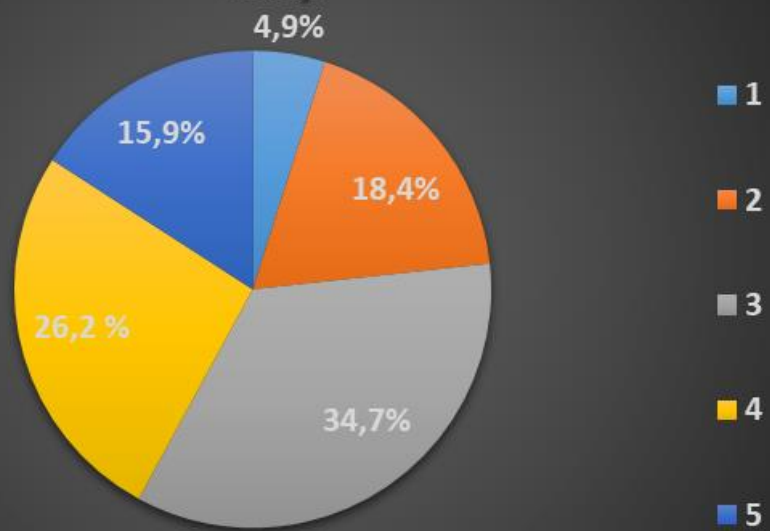
Na pitanje da li se može zastupati više od jedne ideologije, u sličnom procentu su bili odgovori ispitanika. Tako je 35% ispitanika odgovorilo da je poželjno zastupati više od jedne ideologije, a odmah zatim, prema zastupljenosti odgovora sledi stav 32% ispitanika koji kažu da nije nužno potrebno zastupati više od jedne ideologije. Oko 12% ispitanika smatra da je najbolje zastupati samo jednu ideologiju, dok čak 1/5 ispitanika nema stav po ovom pitanju. Zaključujemo na osnovu ovih podataka da je mišljenje mladih u Srbiji veoma, u tom smislu, “šarenoliko.” Pre svega, to se ogleda u tome što su pojedini procenti veoma slični. Pritom, u to se uključuje zanimljivi stavovi značajnog broja mladih, koji obuvata čak 1/5 ispitanika, a koji nisu zastupali nikakav stav po ovom pitanju. Ono što je sigurno, mladi u Srbiji su stava da je potrebno zastupati neku ideologiju, a razlike postoje kada je u pitanju broj tih ideologija, gledano iz ugla svake osobe pojedinačno.

Da li se može zastupati više od jedne ideologije?

Na pitanje stepena zastupljenosti ideologija u javnosti u Srbiji, ispitanici su se izjašnjavali na sledeći način na skali od 1 do 5. Najveći broj učesnika u istraživanju, oko 35% njih, dalo je srednju ocenu 3 o zastupljenosti ideologija u javnosti. Sledeća ocena po učestalosti bila je ocena 4, gde je oko 26% ispitanika istaklo da su ideologije uglavnom zastupljene. Ocenom 2, da ideologije uglavnom nisu zastupljene, ocenilo je 18% ispitanika, dok je najvišom ocenom 5, zastupljenost ideologija u javnosti ocenilo skoro 16%. Najmanji broj ispitanika je dalo ocenu 1, čak 4.9% ispitanika je tog mišljenja. Ukupno gledano, mladi misle da su ideologije uglavnom zastupljene u javnom diskursu Republike Srbije, što pokazuju i podaci prema kojima su ocene 3, 4 i 5 bile najzastupljenije u njihovim odgovorima.

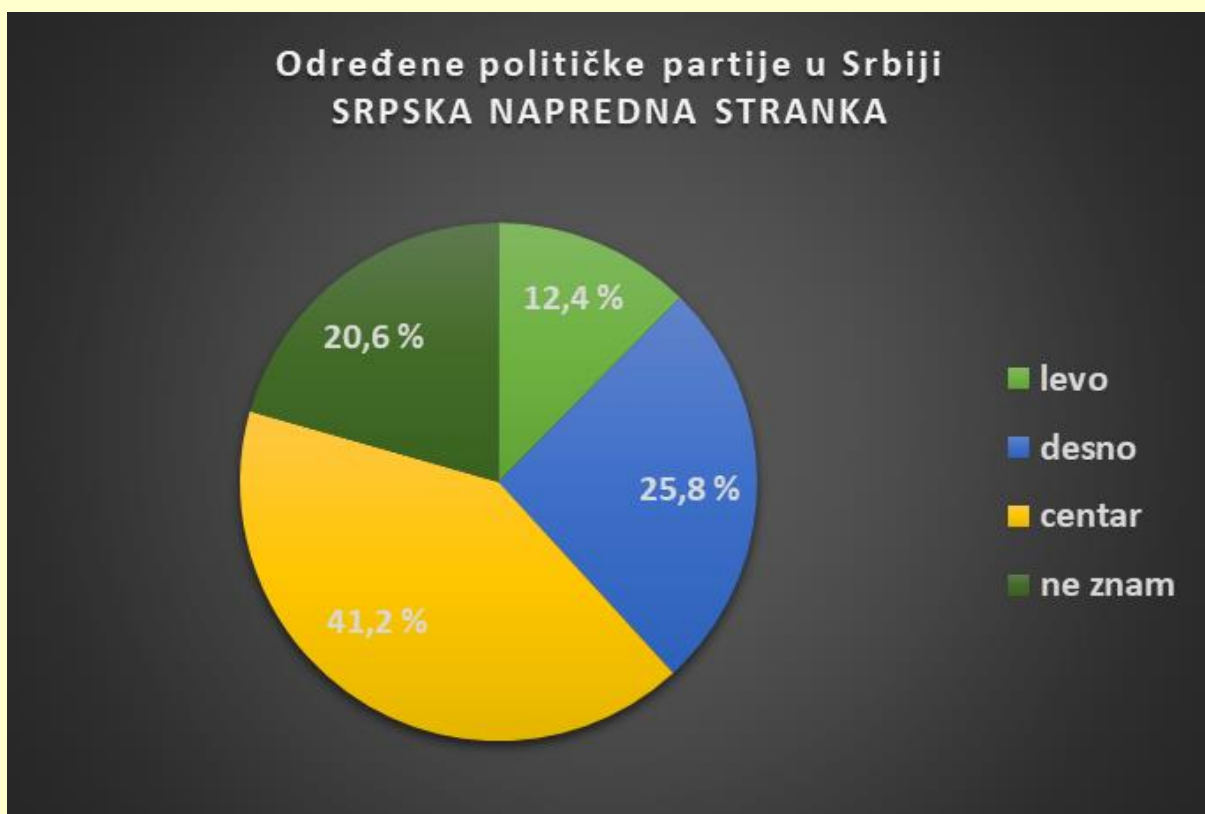
Stepen zastupljenosti ideologija u javnosti u Srbiji

Usledila su pitanja u kojima su ispitanici određivali gde se, na političkom kompasu, nalaze neke od ponuđenih partija/pokreta sa političke scene Republike Srbije.

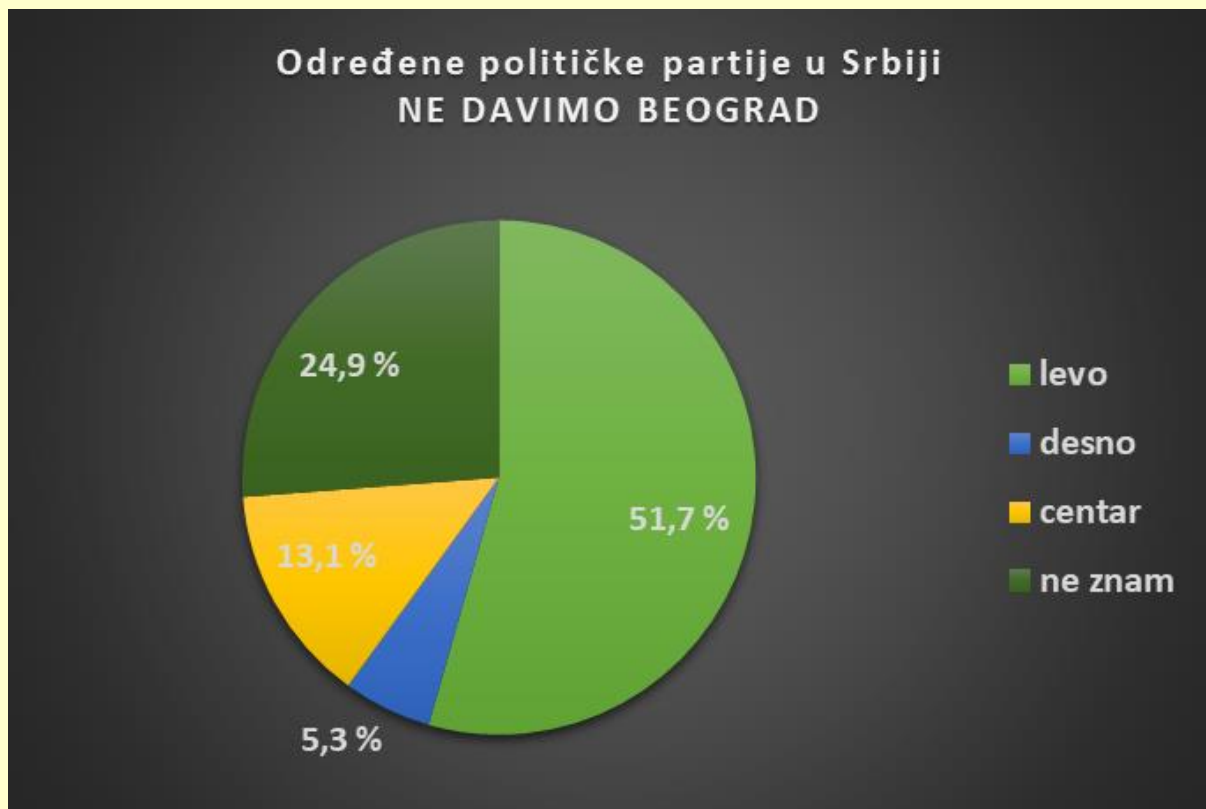
Srpska napredna stranka - SNS

Za vladajuću stranku, najviše ispitanika je reklo da je stranka centra, odnosno njih 41.2%. S druge strane, oko četvrtina ispitanika, tačnije 25.8% njih reklo je da je SNS desno orijentisana stranka, dok je kao levo orijentisanu partiju vidi 12.4% ispitanika. Oko 20.6% ispitanika nije znalo na koji način da odredi ovu stranku na ideološkom kompasu. SNS je od strane mladih u najvećoj meri profilisana kao stranka centra, koja ima tendencije da iskazuje desne vrednosti više nego leve. To nam takođe ukazuje na to da je određeni broj mladih vidi i kao partiju desnog centra, te da je teško odrediti njenu tačnu poziciju na ideološkom kompasu, ako se osvrnemo na delovanja samih predstavnika ove partije.

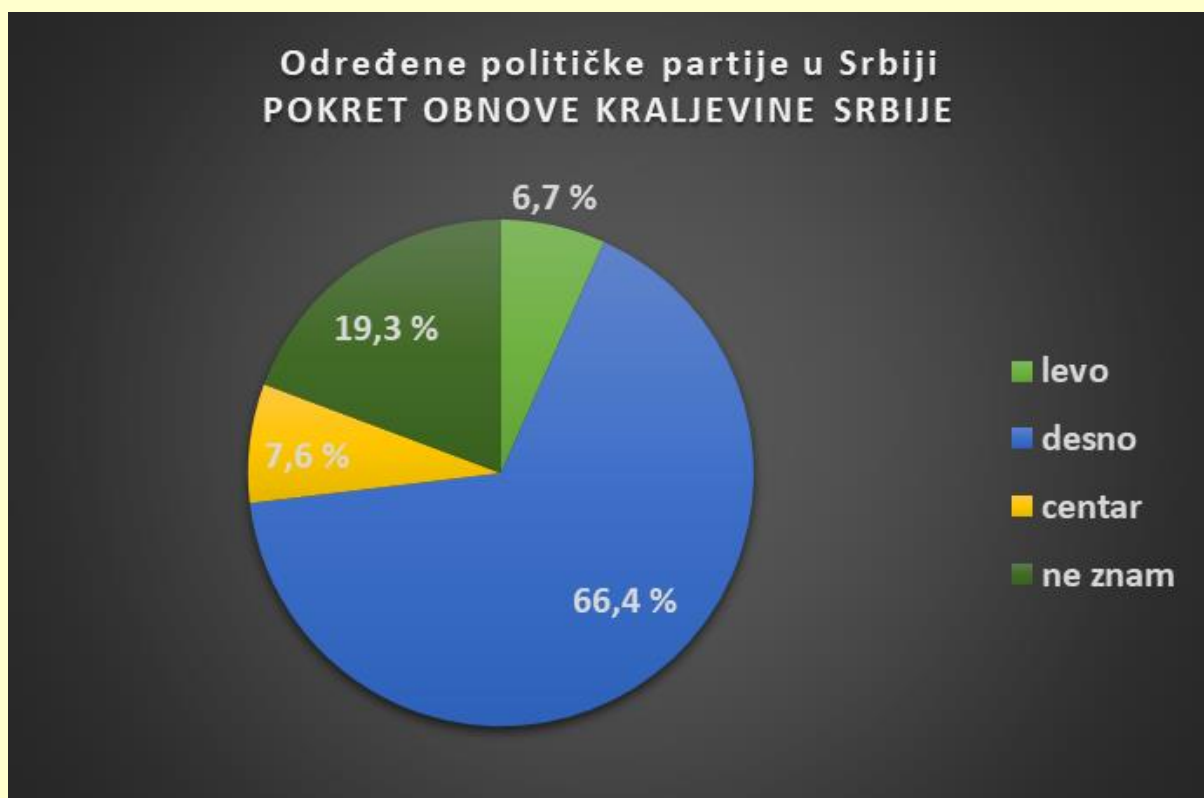
Ne davimo Beograd - NDB

Naredna partija je bila NDB, gde je malo preko polovine, približnije 51.7% ispitanika istaklo da je ovaj pokret levo orijentisan. Zatim, skoro četvrtina ispitanika nije znala da odredi ovaj pokret. Da je NDB pokret centra stava je 13.1% ispitanika, dok je kao desno orijentisani pokret vidi svega 5.3% ispitanika. Ovde možemo da zaključimo da su mladi, u visokom procentu prepoznali da je NDB levo orijntisan pokret, što ukazuje na to da su predstavnici ovog pokreta u prethodnom periodu jasno usmeravali svoju poziciju na ovom kompasu.

Pokret obnove kraljevine Srbije - POKS

Obrnuta proporcija odgovora bila je sa POKS-om, gde je najveći procenat mladih ovaj pokret okarakterisao na desnoj strani spektra, što je bio odgovor čak 66.4% ispitanika u ovom istraživanju. Od svih ponuđenih partija/pokreta ovog istraživanja, ovo je ujedno i najveći procenat koji je partija/pokret dosegla, kao dokaz da se, u očima mladih, profilise na jednoj od strana. Zatim 19.3% nije znalo gde bi uvrstilo ovaj pokret, dok ga kao pokret centra vidi 7.6% ispitanika, a na levoj strani svega oko 6.7% ispitanika. Iako samo ime može da sugerise gde se POKS nalazi na političkom kompasu, možemo primetiti da se u primeru ovog pokreta veliki broj mladih lako opredelio na kom polju bi svrstao pomenuti pokret.

Socijalistička partija Srbije - SPS

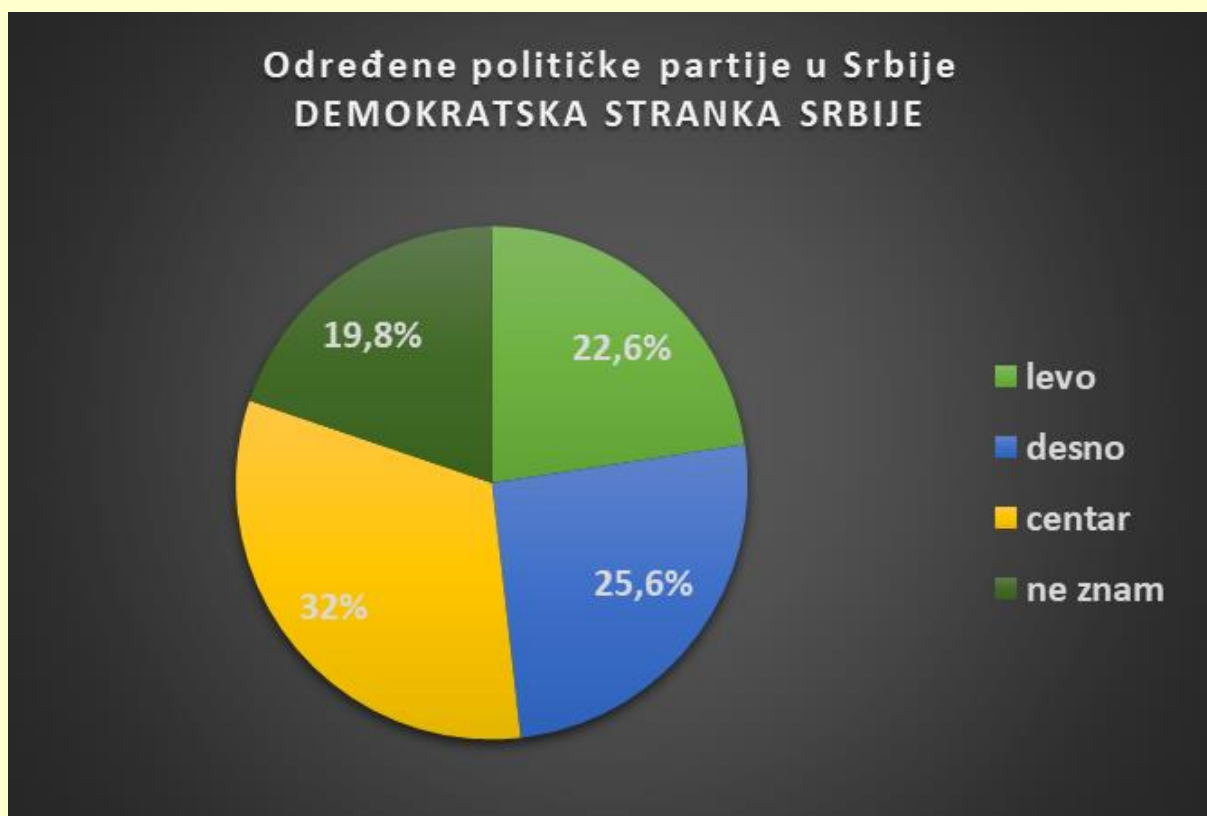
SPS je možda i najzanimljivija za razmotriti u ovoj analizi. SPS kao levo orijentisanu partiju vidi manje od trećine ispitanika, tačnije njih 31.2%. Da je SPS partija centra okarakterisalo ju je oko četvrtina ispitanika. Skoro ujednačene procenete imamo u odgovorima mladih koji nisu znali gde da je svrstaju, što je bio odgovor 22.9% ispitanika i onih koji SPS vide kao desno orijentisanu partiju, što je bio stav 21% ispitanice osobe. Prema odgovorima mladih, za SPS bi moglo da se kaže da predstavlja idealan primer catch-all partije, s obzirom na to da, iako je najveći broj mladih istakao da je ova partija na levom spektru, izuzetno su visoki procenti kada je u pitanju pozicija centra i desnice. Takođe, veliki broj je onih koji nisu znali gde bi je odredili, što samo pokazuje dodatnu zbunjenost mladih kada je određivanje ove partije u pitanju.

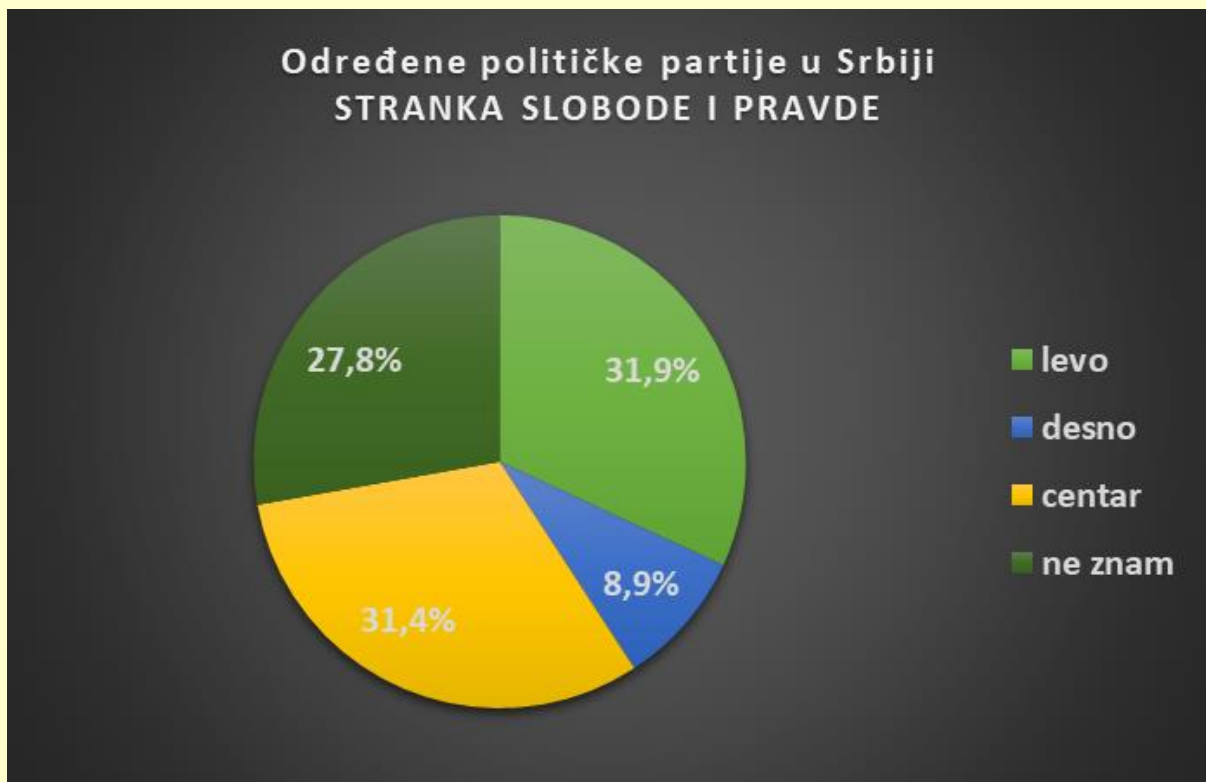
Demokratska stranka Srbije - DSS

DSS nije odolela nesvrstanošću, te su je ispitanici u najvećem procentu okarakterisali kao partiju centra, odnosno njih 32%. Potom, u nešto manjem procentu u odnosu na navedeni, sledi odgovor gde je oko četvrtina ispitanika, tačnije njih 25.6% istaklo da je ova partija na desnom spektru, a na levom je vidi 22.6%. Skoro petina ispitanika, odnosno 19.8% njih, nije znala gde bi svrstala DSS. Ova stranka je možda i najviše podeljena po mišljenju mladih, jer nisu uočljive velike razlike u procentima odgovora. Međutim, ako gledamo zastupljenost odgovora, kao i postavku linije spektra, mogli bismo reći da je mladi percipiraju kao stranku desnog centra.

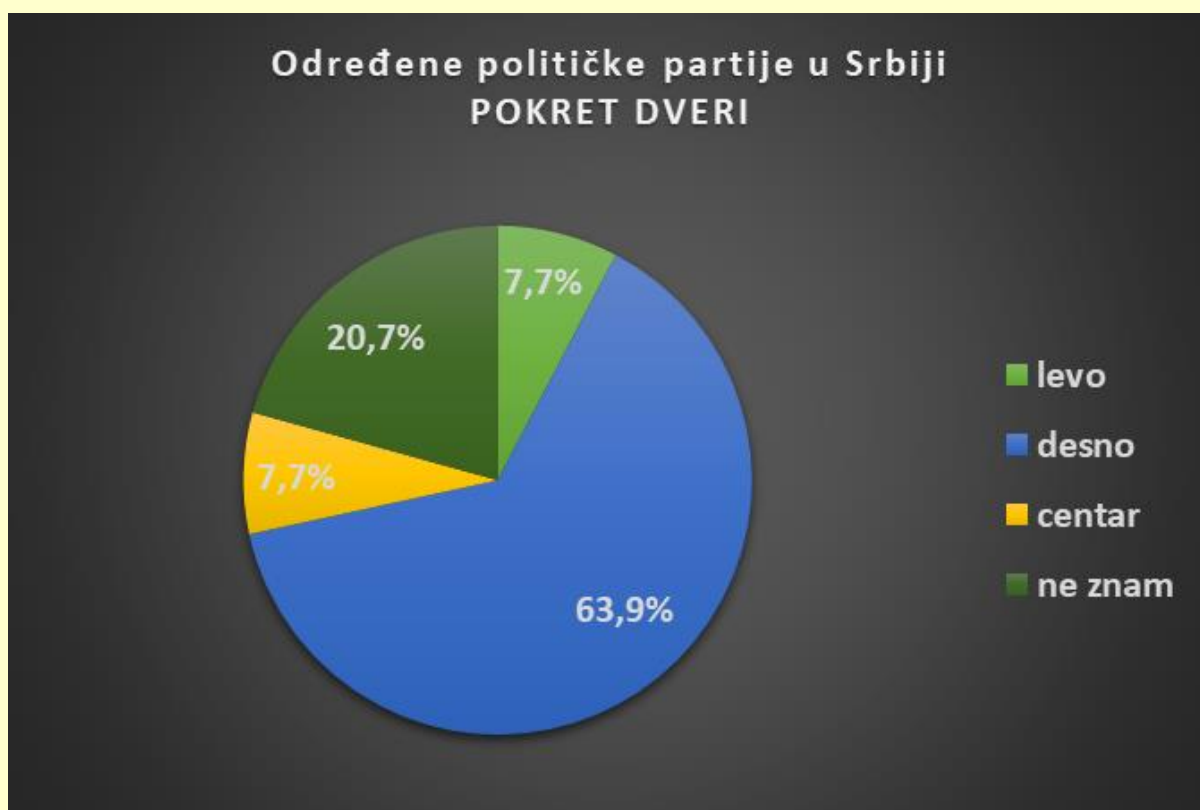
Stranka sloboda i pravde - SSP

SSP je imala skoro jednak udeo u viđenjima mladih da je leve 31.9%, odnosno centralne orijentacije 31.4%. Visok je procenat i ispitanika koji nije moglo da je svrsta ni na jednu stranu, odnosno njih 27.8%, dok joj je epitet desno orijentisane partije dat od strane 8.9% ispitanika. I u slučaju sa ovom partijom vidimo da su mladi neodlučni u velikoj meri gde bi je svrstali na političkom spektru, ali na osnovu dobijenih podataka, većina mladih SSP vidi kao partiju levog centra.

Pokret Dveri

Dveri su, prema odgovorima ispitanika, desno orijentisan pokret i to za čak 63.9% ispitanika. Ovo je nakon POKS-a, ubedljivo najzastupljeniji odgovor za neku stranu spektra, kada su ponuđene partije/pokreti u pitanju. Njih 20.7% nije znalo gde bi svrstalo pokret Dveri, dok je jednak procenat mladih okarakterisalo Dveri kao levi, odnosno kao pokret centra, što je bio odgovor 7.7% ispitanika. Ovde možemo primetiti sličnu situaciju kao i u slučaju sa POKS-om, gde su mladi jasno profilisali ovaj pokret kao desno orijentisani, dok su druga dva spektra daleko manje zastupljena u odgovorima mladih.

Bilo je očekivano da se mladi u određenim primerima zbune i da budu neodlučni u pogledu razvrstavanja partija/pokreta po ideološkoj liniji spektra. Jedan od razloga za ovakve odgovore svakako se nalazi u tome što mnogi mladi nemaju znanja o ideološkim pravcima ili ih jednostavno ove teme u dovoljnoj meri ne interesuju. S druge strane, pojedine partije/pokreti na političkoj sceni Srbije očito nisu dovoljno isprofilisane, te samim tim predstavljaju catch-all partije/pokrete. Možemo da zaključimo da postoje partije koje se drže proklamovanih ideologija, dok postoji i visok procenat stranaka na koje ne bismo sa sigurnošću mogli da tvrdimo da li su ono što kažu da jesu i kako se predstavljaju, te su samim tim i mladi u značajnoj

meri bili neodlučni, o čemu svedoče njihovi odgovori.

Naredno pitanje odnosilo se na to koliko se partije/pokreti u Srbiji pridržavaju proklamovanih ideologija. Da se donekle ne pridržavaju proklamovanih ideologija, istaklo se kao najčešći odgovor ispitanika. To je bio stav 36.5% mladih. Odmah zatim usledio je odgovor 1/3 ispitanika, koji su rekli da se partije i pokreti u Srbiji u potpunosti ne pridržavaju proklamovanih ideologija. Blizu 1/3 ispitanika istaklo je da se partije i pokreti u Srbiji u potpunosti ne pridržavaju proklamovanih ideologija, što je bio odgovor 19.3% ispitanika ovog istraživanja. S druge strane, 9.4% ispitanika je stava da se partije i pokreti donekle drže proklamovanih ideologija, a daleko najmanje odgovora bilo je da se partije i pokreti u potpunosti pridržavaju proklamovanih ideologija sa 1.8% odgovora. Na osnovu rezultata po ovom pitanju, može se primetiti da mladi smatraju da se partije i pokreti u Srbiji uglavnom ne pridržavaju proklamovanih ideologija. Zbirno gledano, tek nešto iznad 10% je onih koji smatraju suprotno, što je jasan pokazatelj i zašto su mladi, po pitanju pojedinih partija, bili neodlučni kada je u pitanju njihova orijentacija na skali levo - centar - desno.

Skoro polovini mladih koje smo ispitali u ovom istraživanju, tačnije njih 49.2%, bitna je ideologija tokom odabira partije za koju glasaju na izborima. Blizu trećine od ukupnog broja ispitanika, odnosno 32.2% ispitanika, istaklo je da im je delimično bitna ideologija prilikom

odabira partije za koju glasaju. Za njih 11.4% nije bitna jer su, kako su istakli, osobe koje ne glasaju. Veliki broj ispitanika obuhvatao je srednjoškolce, te oni svakako još uvek, kao maloletna lica, nemaju pravo glasa. Samo 7.2% ispitanika je reklo da im nije bitna ideologija tokom procesa glasanja. Kroz odgovore ispitanika u okviru ovog pitanja, možemo da zaključimo da mladima i te kako može da igra jednu od važnih uloga to koju ideologiju zastupaju partije i pokreti kojima bi oni dali svoj glas na izborima.

Za kraj istraživanja smo ostavili pitanje koje se odnosilo na to da li su mladi učlanjeni u neku od trenutno aktuelnih partija/pokreta na političkoj sceni Srbije. Pri smišljanju ovog pitanja, polazili smo od pretpostavke da su mladi često viđeni kao apolitični i nezainteresovani za partijsku participaciju. Skoro 90% ispitanika reklo je da nisu članovi nijedne partije, dok je naspram njih svega 4.9% istaklo da su trenutno učlanjeni u nekoj od aktuelnih partija. Veoma mali procenat ispitanika, čak 1.8% njih, odgovorio je da su nekada bili članovi neke od partija. Nad ovim pitanjem nije želelo da se izjasni gotovo 3.4% ispitanika, zadržavajući na taj način pravo da ne ističu svoju stranačku pripadnost.

Zaključak

Cilj našeg istraživanja bio je da steknemo uvid u to kakvu sliku mladi građani Republike Srbije imaju o ideologijama. Istraživanjem smo obuhvatili 776 ispitanika, pri čemu smo vodili računa o ravnomernoj zastupljenosti različitih kategorija građana kako po polu, starosnoj strukturi, obrazovanju, tako i po regionima Srbije, kako bismo dobili najrealniju i što opširniju sliku o mišljenjima mladih o ideološkim pravcima u našem društvu.

Kada je reč o izvoru informisanja, 41.8% naših ispitanika istaklo je kao glavni izvor informisanja internet novine i portale, dok su štampani mediji glavni izvor informisanja za najmanji broj ispitanika, svega njih 0.8%. Na osnovu dobijenih podataka možemo videti da najveći broj mladih smatra da je upoznat sa terminom ideologija, s obzirom na to da je na skali od 1 do 5 prosečna ocena upoznatosti sa terminom ideologije od strane mladih u Srbiji bila 4. Kao reč koja najviše asocira na termin ideologija, našla se reč **politika** sa 65 odgovora, a slede je reči poput **ideja** i **komunizma**, dok ih je reč **nacionalizam** najmanje asocirala sa 7 odgovora.

Analizirajući konkretna pitanja, odnosno ona koja se odnose na samu temu istraživanja, došli smo do podataka da mladi najviše smatraju **socijalizam** za ideologiju 87.6%, kao i **nacionalizam** 67.3% i **neoliberalizam** 66.9%. S druge strane, ideologijom najmanje smatraju **katolicizam** sa 17.7%. Mladi se često identifikuju sa nekom ideologijom, u našem ispitivanju, najviše sa **feminizmom** sa 27 odgovora, dok je slede **nacionalizam**, **socijalizam** i **patriotizam** sa 22 - 24 odgovora. Više od trećine ispitanika smatra da je nužno poželjno da se zastupa više od jedne ideologije, ali isto tako, oko 32% mladih u ovom istraživanju kaže da nije nužno neophodno zastupati više od jedne ideologije.

Mladi smatraju da su ideologije uglavnom zastupljene u javnom prostoru u Srbiji, što pokazuju i podaci prema kojima su ocene 3, 4 i 5 u pogledu zastupljenosti ideologija bile najčešći odgovori ispitanika sa preko 75% njihovih odgovora. Ispitanicima je bilo najlakše da odrede na političkom kompasu partije/pokrete kao što su **Ne davimo Beograd**, gde je polovina ispitanika reklo da se nalazi sa leve strane spektra. S druge strane, kao izrazito desno orijentisane pokrete, mladi su u preko 60% odgovora izdvojili **POKS** i **Dveri**. Partije poput: **SNS**, **SPS**, **DSS** i **SSP** mladi su teže određivali, odnosno, ove partije za njih predstavljaju pre mešavinu desnog ili levog centra ili, čak najčešće, partije koje se mogu definisati i kao catch-all partije.

Primećeno je i u ovom istraživanju da mladi misle da se partije/pokreti u Srbiji donekle ne pridržavaju proklamovanih ideologija. Isto tako, veoma je mali broj onih koji su istakli da se partije i pokreti u velikoj meri pridržavaju svojih statutarnih i programskih ideoloških opredeljenja. Mladima i te kako može da bude od glavne važnosti ideologija koju proklamuje partija za koju glasaju, gde je skoro za polovinu njih važna, a za još oko $\frac{1}{3}$ ispitanika ideologija je delimično važna prilikom izbora za koga će glasati. Skoro 90% mladih u ovom istraživanju ne pripada nijednoj partiji ili pokretu, što može da pokaže i da su mladi često apolitični i ne teže ka participaciji u trenutno postojećim partijama i pokretima u Republici Srbiji.